

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

ÉPÜLET ÁTALAKÍTÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, SZEMÉLYHEZ FÜZŐDŐ JOGOK

SZJSZT-04/09

Magánmegkeresés

A megkereső által feltett kérdések

- 1. A tervező mint szerző által a tervezési szerződés alapján engedélyezett felhasználási jogok – mint vagyoni jogok – alapján a kérelmező mint megrendelő jogosult-e az épületen bármilyen, személyhez fűződő joggal nem érintett átalakítást elvégezni, és ehhez mind a látványtervet, az engedélyezési tervet és a kiviteli tervet felhasználni, módosítani, azt mással átdolgoztatni?*
- 2. Elegendő-e a tulajdonosnak (a kérelmezőnek) az átalakításhoz fűződő – a tényállásban előadott – súlyos magánérdekének fennállására hivatkozni ahhoz, hogy a szerző (a tervező) engedélyének kikérése a homlokzat megjelenésének átalakításához mellőzhető legyen?*
- 3. Amennyiben nem elegendő, kérjük, jelöljék meg, hogy a tényállás mely eleme zárja ki az engedély kikérésének mellőzését!*

Az eljáró tanács válasza

Ad 1. A szerző személye, a tervező jogszerzése

A kérdésre adott válaszban elsősorban a feltett kérdésre vonatkozó érdemi pontosítást kíván tenni az eljáró tanács annyiban, hogy szerzői jogi értelemben nem a tervezőként megjelölt M. Kft., hanem mindazon természetes személy tervezők minősülnek szerzőnek, akik az állásfoglalás tárgyává tett terveket elkészítették. A szerzői jog ugyanis az Sztj. alapján azt illeti meg, aki a művet megalkotta [Sztj. 4. § (1) bek.], ez a személy, a szerző, pedig a magyar jogfelfogás szerint csak természetes személy lehet.

A Szerzői Jogi Szakértő Testületnek megküldött, állásfoglalás iránti kérelem nem tartalmaz információt arra nézve, milyen módon és terjedelemben szerezte meg a tervező az eredeti szerzők megkeresésében „Projekt Dokumentációként” (dokumentáció) megjelölt alkotásaival kapcsolatos jogokat.

Az eljáró tanács azonban/ezért a jelen álláspont kialakítása során azzal a vélelemmel élt, hogy a tervező M. Kft. valamilyen, az eljárás tárgyává tett építészeti tervezési eljárásoknál szokásos és harmadik személynek is átengedhető módon a dokumentáció (illetve annak szerzői jogi védelemben részülő részei, így különösen a tervdokumentációk) tekintetében a felhasználási engedélyt a szerző(k)től megszerezte (jellemzően munkaköri kötelezettség eredményeként vagy korlátlan felhasználást biztosító felhasználási engedély keretében).

A tervezési szerződés (szerződés) által engedélyezett felhasználás

Az eljáró tanácsnak a szerződés teljes terjedelmében nem állt rendelkezésére, ezért az alábbi álláspontját kizárólagosan a kérelmező által kiemelt részek alapján alakította ki. A megkeresés alapján azonban valószínűsíthető, hogy több esetben a kiemelt részek sem a szerződés szó szerinti idézését tartalmazzák (pl. a „*Dokumentáció a Kérelmező kizárólagos tulajdonába kerül*” – itt a szerződés nagy valószínűséggel nem a csak jelen megkeresésben releváns kérelmező megnevezést használta), illetve egyes részek mondatszinten is hiányosak.

A szerződés értelmezése során alkalmazandó jogszabály

A megkeresésben ismertetettek szerint a szerződés a tervező és a kérelmező között 1998. május 6-án jött létre, majd 2000. február 10-én módosításra került. A megkeresés nem jelöli meg, hogy a felhasználásra vonatkozó rendelkezések változtak-e a szerződés módosítása során, vagy a megkeresésben ismertetett szabályok az eredeti szerződésszöveget tükrözik-e vissza. Tekintettel azonban arra, hogy a megkeresés szerint a 2000. évben történt módosítás az építési engedélyekkel volt kapcsolatos, vélelmezhető, hogy a felhasználási jogokra vonatkozó rendelkezések az 1998-as eredeti szerződéshez képest változatlanok.

Amennyiben ez így van, a szerződés értelmezésére a megkötése idején hatályos, a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény rendelkezéseit (régi Sztj.) és az ahhoz kapcsolódó egyéb jogszabályokat kell alkalmazni [1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról; Sztj., 107. § (1) bekezdés].

Amennyiben a szerződés értelmezéséből nyilvánvalóvá válik, hogy az alapján a felhasználó az átdolgozásra nem szerzett engedélyt, akkor az átdolgozásra mint felhasználási cselekményre a hatályos Sztj. rendelkezéseit kell alkalmazni.

A szerződés felhasználási rendelkezéseinek értelmezése

1. Vegyes típusú szerződés

A szerződésnek a kérelmező által megküldött részeivel kapcsolatosan mindenekelőtt kiemelendő, hogy abban a szerzői jogi értelemben vett felhasználási cselekmények szabályozása és a polgári jog általános rendelkezési jogi szabályaiból fakadó szabályok keverednek.

Így szerzői jogi értelemben nem releváns a szerződés 11.1. pontjának azon megállapítása, amely szerint „a Tervező által készített valamennyi ún. Projekt Dokumentáció a Kérelmező kizárólagos tulajdonába kerül”. A dokumentáció felett történő tulajdonszerzés ugyanis nem a jogosult engedélyéhez kötött felhasználási cselekmény, hanem a műpéldány tulajdonjogával rendelkező tervező dologi jogi alapú rendelkezési jogának gyakorlása. A dokumentáció tulajdonának átszállása tehát szerzői jogilag nem releváns cselekmény, megítélésére a Ptk. rendelkezési jogra vonatkozó szabályait kell alkalmazni.

Ugyanezen okok miatt szerzői jogi szempontból nem értelmezhető a szerződés azon rendelkezése sem, mely szerint *a kérelmező a szerződés aláírásával korlátlan és szabad jogot szerez ahhoz, hogy a dokumentáció egészét használja, átruházza vagy átadja*, mivel önmagában ezek a szabályok semmilyen olyan elemet nem tartalmaznak, amely alapján a dokumentáció bármilyen célra szerzői jogi értelemben felhasználható lenne [régi Szt. 28. § (3) bek.].

E rendelkezés szerzői jogi szempontból rendkívül pontatlan, sem fogalomhasználata, sem szűkszávúsága nem teszi lehetővé az egyértelmű értelmezést. Maga a „használat” szó sokkal inkább utal valamilyen, a dokumentáció tulajdonjogával kapcsolatos és így a fentebb elmondottak miatt szerzői jogilag relevánsnak nem tekinthető tevékenységre, mint szerzői jogi értelemben vett felhasználásra (így különösen a dokumentáció alapján történő megvalósításra). E rendelkezés tehát esetleges szándéka ellenére sem ad eligazítást a felhasználási jogok tekintetében.

2. A felhasználás módjára és mértékére vonatkozó szabályok

A szerződés 11.1. pont alpontjainak a felhasználási jogokra vonatkozó rendelkezései a következők:

„11.1.1. Megbízó (itt: a Kérelmező) szabadon, korlátozások nélkül felhasználhatja a hivatkozott Projekt Dokumentációt minden olyan építési, karbantartási, javítási, módosítási munkában amely kapcsolatos a Projekttel amelynek keretében készült”.

A – feltehetően valamilyen idegen nyelvből fordított – rendelkezés értelmezése során az eljáró tanács megállapította, hogy az abban foglalt engedély csupán az eredeti projekttel kapcsolatos munkálatok során teszi lehetővé a dokumentáció felhasználását. A mondat értelmezése szerint ugyanis a megbízó a dokumentációt olyan munkákban használhatja fel korlátozás nélkül, amely azzal a projekttel kapcsolatos, amelynek keretében maga a dokumentáció is készült.

A felhasználási engedély azonban a fenti rendelkezés alapján még az eredeti projekt keretein belül sem foglalja magában az átdolgozás (átalakítás) jogát. A fenti szabály ugyanis csak a dokumentáció változatlan formában történő felhasználására ad engedélyt, és ezen az se változtat, hogy a dokumentáció „módosítási munkákban” is felhasználható. Az új Szt.-ben ez a szabály már egyértelmű [47. § (1) bek.]. A felhasználási engedély csak kifejezett kikötés esetén terjed ki a mű átdolgozására, de a szabály háttéréül szolgáló indokolás már a régi Szt.

alapján is levezethető: az átdolgozás joga ugyanis az egyik legfontosabb személyhez fűződő jogot, a szerzőnek a mű integritásához való jogát is érinti, ezért csak különös körülmények mellett gyakorolható. Erre vonatkozó engedély hiányában ugyanis a felhasználó a művet jogosulatlanul változtatja meg, és fennáll a mű integritásához kapcsolódó, személyhez fűződő jog sérelmének lehetősége is.

„11.1.2. *Megbízó hivatkozott Projekt Dokumentációt felhasználhatja bármely más általa végzett projektben ...*”

A felhasználási engedély – még ha a megkeresésben felmerült átalakítással kapcsolatos munkákat új (más) projektnek tekintjük is – ebben az esetben sem foglalja magában az átdolgozás jogát, a fent ismertetett okok miatt.

„11.1.3. *Építész (itt: a Tervezőt) nem illetik meg a Projekt Dokumentációval kapcsolatban copyright illetve szellemi tulajdon jog, szerzői jog és ...*”

A fenti nyilatkozat tartalma szerint olyan joglemondó nyilatkozatnak minősül, amely mind a régi, mind az új Sztj. 9. §-ának (3) bekezdése alapján tilos, ezért e nyilatkozat – a felek esetleges szándékától függetlenül is – semmis. Ez még abban az esetben is így van, ha a szerződés által építészként megjelölt tervező maga már csak származékos jogosult: a lemondás tilalma ugyanis nem a jogosult személyéhez, hanem magához az alapjául szolgáló vagyoni joghoz fűződik.

„11.1.4. *Építész nem jogosult arra, hogy a hivatkozott Projekt Dokumentációt újból kibocsássa, vagy felhasználja más projektekben, vagy azt bármely más módon felhasználja Megbízó előzetes, írásos, hozzájárulása nélkül.*”

A szerződés ezen rendelkezése kizárólagosságot biztosít kérelmező számára a dokumentáció felhasználására oly módon, hogy a tervező további joggyakorlását is kizárja a dokumentáció tekintetében. Ez a rendelkezés sem tartalmaz azonban olyan szabályt, amely a kérelmező számára az átdolgozásra jogot biztosítana.

Összességében a kérelmező által kiemelt szerződésrészletek alapján az eljáró tanács azt az álláspontot alakította ki, hogy a kérelmező a szerződés alapján a dokumentáció átdolgozására nem szerzett jogosultságot.

3. *A felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges változtatások végrehajtásának lehetősége*

Tekintettel arra, hogy a fent elmondottak alapján a szerződés a dokumentáció átdolgozására nem ad engedélyt, az eljáró tanács álláspontja szerint külön vizsgálatra szorul a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges változtatások végrehajtására vonatkozó szabályok (régi Sztj. 30. §-a, Sztj. 50. §-a) alkalmazhatósága.

A kérelmező által ismertetett esetben a végrehajtani kívánt változtatások oka kettős: egyrészt (amennyiben ez bizonyítást nyer) tervezési hibából eredő javítási szükségletek, más-

részt üzletpolitikai célok (így a korszerű megjelenés követelményének való megfelelés, a vásárlási kedv ösztönzése, a versenyképesség megtartása) indokolják.

Az első esetben – ha a tervezési hibákból fakadó hiányosságok bizonyítást nyernek – a hibák által indokolt mértékben a kérelmező élhet a régi Sztj. 30. §-ában, illetve az Sztj. 50. §-ában szabályozott jogával: ennek értelmében a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges változtatások végrehajtását követelheti e tervezőtől, illetve ha a tervező e kötelezettségének nem tesz eleget, e változásokat a továbbiakban a tervező hozzájárulása nélkül maga is végrehajthatja.

A megkeresésben megjelölt, üzletpolitikai célokkal kapcsolatos második szempont azonban az eljáró tanács álláspontja szerint önmagában nem alapozza meg annak lehetőségét, hogy a kérelmező ennek alapján, átdolgozási engedély hiányában végezzen el változtatásokat. Az e szempont alapján történő módosítások nyilvánvalóan nem tartoznak a „felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges” változtatások körébe, hiszen az eredetileg tervezett funkciónak a dokumentáció alapján kivitelezett épület továbbra is megfelel.

Összességében a felhasználáshoz elengedhetetlen vagy nyilvánvalóan szükséges változtatások végrehajtására a tervező hozzájárulása hiányában az eljáró tanács csak akkor és olyan mértékben lát lehetőséget, amikor és amennyiben a változtatások a tervezői hibák kijavításának céljára szolgálnak. E körön túlmenően átdolgozási engedély hiányában a hivatkozott üzletpolitikai célok nem adnak megfelelő alapot a változtatások végrehajtására.

Ad 2. Az eljáró tanács e kérdés megválaszolása során elsősorban visszautal az előző kérdés 3. pontjában adott válaszára: eszerint amennyiben a homlokzat megjelenésének átalakítása az időközben felmerült, rejtett tervezői hibák javításának szükségességéből adódik, a kérelmező a szükséges változtatásokat az indokolt mértékben megteheti.

Abban az esetben azonban, ha a homlokzat átalakítását csupán üzletpolitikai célok indokolják, az ehhez szükséges engedélyek megszerzésének mellőzését az eljáró tanács nem látja lehetségesnek. Ennek oka, hogy a kérdéses épület esetében a felsorolt üzletpolitikai indokok (korszerű megjelenés, vásárlói kedv ösztönzése, versenyképesség megtartása) meglehetősen szubjektív, kizárólag a tulajdonos ízléséből és épülettel kapcsolatosan megváltozott elképzeléseiből fakadó szempontok, amelyeknek az átdolgozás jogosultnak biztosított jogával szemben történő figyelembevétele ebben az esetben kellő megalapozottság nélkül magát a vagyoni jogot derogálná.

Ha ugyanis a homlokzat megváltoztatását javítási szempontok nem, csak a megjelölt üzletpolitikai érdekek indokolják, mindazok az okok, amelyek a tulajdonosi jogosultságok érvényesítését a szerzői jogosult jogaival szemben előtérbe helyeznék, nem állják meg a helyüket. Így valószínűtlen, hogy az eredeti megvalósítási időpont óta a funkcionális követelmények és igények jelentősen megváltoztak volna, az üzletpolitikai célú homlokzatmódosítás nem járul hozzá funkcionálisan az épület célszerű, zavartalan és rendeltetésszerű

használatához, illetve magánkézben lévő bevásárlóközpontról lévén szó, nem állapítható meg olyan jelentős társadalmi igény sem, amely az engedély nélküli megváltoztatást indokolná.

Ad 3. Az átdolgozási engedély kikérésének mellőzését – a felhasználáshoz elengedhetetlenül vagy nyilvánvalóan szükséges javítási munkák körén túlmenően – részben a szerződés erre vonatkozó rendelkezésének hiánya, részben a 2. kérdésre adott válaszban ismertetettek alapján a kérelmező súlyos magánérdekének hiánya zárja ki.

Dr. Szilágyi István, a tanács elnöke
Dr. Gondol Daniella, a tanács előadó tagja
Bálint Péter, a tanács szavazó tagja

REKLÁMÖTLET ÉS KREATÍV KONCEPCIÓ SZERZŐI JOGI VÉDELME

SZJSZT-03/09

Magánmegkeresés

A megkereső által feltett kérdések

1. Összefüggésbe hozhatóak-e ügyfelem reklámötletei az L. Zrt. által közzétett reklámokkal?
2. Amennyiben az összefüggés megállapítható, úgy eredményezett-e jogsértést a reklámötletek felhasználása?
3. Ügyfelem tarthat-e számat díjazásra a felhasznált reklámötletre tekintettel?
4. Amennyiben ügyfelem az Önök álláspontja szerint díjazásra jogosult, úgy van-e valamilyen hozzávetőleges számítási mód, amely a díj nagyságát meghatározhatja?

Az eljáró tanács szakvéleménye

A megkereső szerint ügyfele egy szervezettől megbízást kapott reklámfilmötletek kidolgozása céljából. A megbízás szerint a reklámfilmek a szervezet három új termékének bevezetését támogatták volna 20, illetve 30 másodperces időtartamban.

A megkereső ügyfele ennek alapján elkészítette a kampány kreatív koncepcióját, amely arra az ötletre épült, hogy a filmben olyan férfiakat mutatnának be, akik valamilyen házimunkát végeznek azért, mert a nők a szervezet új termékeivel kedveskednek nekik.

A szervezet ezt követően szóban tájékoztatta az ügyfelet arról, hogy a reklámötletet nem fogadta el. Később a megkereső ügyfele azt tapasztalta, hogy televíziós csatornákon, közterületi plakátokon és egyéb médiumokban a szervezet az érintett három terméket azzal a reklámötlettel népszerűsíti, amelyet ügyfele bocsátott a szervezet rendelkezésére.

A tényállás és a rendelkezésre bocsátott dokumentáció elemzése után a feltett kérdésekre az eljáró tanács a következő válaszokat adja:

Előzetesen megjegyezzük, hogy ugyan a megkeresésben foglalt kérdések arra az ötletre irányultak, hogy a reklám olyan férfiakat mutatna be, akik valamilyen házimunkát végeznek azért, mert a nők ennek a szervezetnek a termékeivel kedveskednek nekik, a vizsgálódást kiterjesztettük az ötletet kidolgozó kreatív koncepcióra is.

Ad 1. Az ügyfél reklámötletei összefüggésbe hozhatók az L. Zrt. által közzétett reklámokkal, mivel az ügyfél által benyújtott reklámötlet, az ügyfél által ennek alapján kidolgozott kreatív koncepció és az L. Zrt. által megvalósított reklám is azon a gondolaton alapul, hogy a férfiak is képesek házimunka végzésére, csak meg kell találni azt a motíváló eszközt, amellyel ezt el lehet érni. Ezen az igen általános szinten kapcsolatba hozható egymással a reklámötlet, az erre épülő kreatív koncepció és a más által megvalósított reklám.

Ad 2. A szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) 1. §-ának (6) bekezdése kimondja, hogy valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek. Az ötletek kizárásának jogpolitikai indoka az, hogy a szerzői jog a szellemi alkotás sajátos, a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jellegét illeti meg, az oltalom tehát formavédelmet jelent: a megfogalmazás egyediségét védi. Az ötlet azonban – noha kétséget kizáróan a szellem terméke – nem ölt olyan formát, nem éri el azt a kidolgozottsági fokot, hogy abban a szerző szellemi tevékenységének egyéni-eredeti jellege felismerhető módon tükröződhetne, és így az Szt. 1. §-ának (3) bekezdése értelmében szerzői jogi védelem alatt állhatna.

Ebből következően a megkeresés alapját képező ötlet nem tartozik szerzői jogi védelem alá, és emiatt a más által való hasznosítása sem valósít meg szerzői jogi jogsértést.

A megkereső által rendelkezésre bocsátott kreatív koncepció összességében lehetne egyéni-eredeti jellegű, amely annak szerkesztettségében, az egyes elemek elhelyezésében nyilvánulna meg. Az elemek, amelyekre a kreatív koncepció épül, a következők:

- a takarító/vasaló reklámfigura a film elején még beazonosíthatatlan nemű, majd később válik nyilvánvalóvá, hogy a lelkesen takarító/vasaló személy a férfi;
- a reklám végén külön képen egy női arc jelzi, hogy ezt a házimunkát a férfi a női arc előtt látható szendvicsért végzi;
- a reklám feliratokkal magyarázza a jelenetet: „A férfiakhöz a hasukon keresztül vezet az út”, „A közös pillanatokért”.

Ezek az elemek azonban önmagukban nem hordoznak egyéni-eredeti jelleget, legfeljebb összhatásukban, szerkesztés után bírhatnának egyéni-eredeti benyomással, ez azonban itt nem valósul meg: a reklám egyes elemei a kidolgozottságnak ezen a szintjén megállnak, nem szerveződnek szerves egésszé, egységes reklámmá.

Ebből következően a megkereséssel érintett kreatív koncepció sem tartozik szerzői jogi védelem alá, és emiatt a más által való hasznosítása szintén nem valósít meg szerzői jogi jogsértést.

Még abban az esetben is, ha a kreatív koncepcióban foglalt reklámterv elérné az egyéni-eredeti jelleget, meg kellene vizsgálni, hogy a megvalósult reklámok ebből átvettek-e úgy elemeket, hogy az szerzői jogi jogsértésnek minősülne.

A kreatív koncepcióban kifejtettek közül eleve csak az vethető össze érdemben a megvalósult reklámokkal, amely a „vasaló férfi” ötletére épül. A megvalósult reklámok között egy állóreklám és egy reklámfilm épül erre a motívumra. Ezek azonban minden meghatározó szempontból jelentősen eltérnek a megkereső kreatív koncepciójától.

- A megvalósult reklámok üzenete nem csupán az, hogy a férfiakhoz a hasukon keresztül vezet az út, hanem azt a további motívumot is beépítik, hogy a férfiakat szelídíteni kell, és ezt a finom ízek erejével lehet elérni.
- A megvalósult reklámfilmben a kreatív koncepciónál erősebb az üzenet abból a szempontból, hogy a reklámfotón a férfi nem a saját ruháját, hanem jól hangsúlyozottan női ruhát vasal.
- A megvalósult reklámfilmnél szintén erősebb az üzenetet a kreatív koncepciónál abból a szempontból, hogy nem egy férfi szerepel benne, hanem apa és fia, akik verseznek a vasalásban, és a zsúrizést az anya végi.
- Érdemi különbség az is a kreatív koncepció és a megvalósult reklámok között, hogy a megvalósult reklámfotón a szereplő mellett külön elemben nem szendvics, hanem egy hústál van elhelyezve, a szöveges részek pedig kevésbé feltűnően jelennek meg. Az állóreklámon női alak egyáltalán nem jelenik meg.
- Ugyanígy a megvalósult reklámfilmekben sem szendvics szerepel, hanem az L. Zrt. számos termékén pásztáz a kamera.
- Érdemes arra is felhívni a figyelmet, hogy a megvalósult reklámok egyike sem alkalmazza azt a dramaturgiai eszközt, hogy a reklám elején nem derül ki, hogy a reklámfigura milyen nemű.

Összességében megállapítható, hogy a megvalósult reklámok meghatározó elemekben térnek el a kreatív koncepcióban foglaltaktól, és csak egyesek hordoznak hasonlóságot. Ugyanakkor sem a különböző, sem a hasonló elemek nem állnak szerzői jogi védelem alatt, mivel nem érik el az Sztj. által a védelemhez szükségszerűen támasztott szintet: egyik sem a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni-eredeti jellegű motívum. A megvalósult reklámok összességében megfogalmazásukban, elemeik összeválogatásában, elrendezésében

valósíthatnak meg egyéni-eredeti jelleget, amelyet azonban nyilvánvalóan nem a kreatív koncepcióból vesznek át, mivel abban az egyes elemek ilyen szinten nem kerültek megszerkesztésre.

Ebből fakadóan pedig jogsértést az L. Zrt. nem követett el saját reklámjainak elkészítésével.

Ad 3. Figyelemmel arra, hogy az eljáró tanács álláspontja szerint jogsértés nem történt, ezért az ötlet gazdája és kidolgozója díjazásra ezen az alapon nem jogosult.

Ad 4. Lásd a 3. kérdésre adott választ.

Dr. Tomori Pál, a tanács elnöke
Dr. Gyenge Anikó, a tanács előadó tagja
Dr. Debreczeni Ferenc, a tanács szavazó tagja

* * *

KÖZÖS MŰ; JOGOSULATLAN ÁTVÉTEL MEGÍTÉLÉSE TANÍTÓI SEGÉDLETEK ESETÉBEN

SZJSZT-07/09

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Bíróság megkeresése

A bíróság által feltett kérdések

1. A peres felek közös neve alatt megjelent „*A tanulási zavarok korrekciója kisiskolás korban*” című kiadványban a felek szerzősége hogyan minősíthető? A kiadvány tartalma szerzői jogi oltalom alatt áll-e? Ha nem, vagy nem teljesen, úgy mely részek állnak oltalom alatt?
2. Nyilatkozzanak az alperes védekezésére, kiemelten a tanmenetet illetően!
3. Adjanak választ arra, hogy a felperes által a perben kifogásolt, az alperes egyedüli szerzősége alatt megjelent kiadványban szereplő, a felperes által kifogásolt részek egyrészt oltalom alatt állnak-e, másrészt megállapítható-e az, amit a felperes keresetében állít, miszerint az ő szellemi termékét az alperes a közös kiadványból úgy emelte át a következő kiadványba, hogy annak vonatkozásában további fejlesztés, átdolgozás stb., illetve lényegi változtatás nem történt! Így az a rész, amelyet a felperes kifogásol, hogy az alperes a fentiek szerint átemelt, szerzői jogi védelemben részesül-e, védett-e?

4. Az alperesnek az új kiadványban megjelenő fejezete jogosulatlan felhasználásnak minősül-e, ha igen, ez miben nyilvánul meg?
5. Nyilatkozzanak a felperes által beszerzett szakvéleményben foglaltakra, az helytálló-e!
6. A per tárgyát képező műben a keresetben kifogásolt szövegrészek valóban azonosak-e a társszerzőségben megjelent eredeti műben lévő azonos szöveggel? Erre vonatkozóan a bíróság a felperes által kidolgozott táblázatot megküldi (a 2008. január 28. napján beadott iratanyag pontosan kidolgozza azt, hogy a felperes álláspontja szerint mi a plágium) (7. sorszámú iratanyag + kiadványok eredetiben).
7. Válaszoljanak, illetve tegyenek észrevételt, megállapítást mindarra, amit a bíróság kérdésként nem tett fel, ugyanakkor a per eldöntése szempontjából lényeges, a végleges döntést befolyásoló információ!

Az eljáró tanács válasza

Ad 1. A szerzői jogi védelem fennállása a kiadvány egészét és egyes részeit illetően

Az eljáró tanács e kérdéskör vizsgálatánál először a második és a harmadik alkérdéssel foglalkozott, mivel az arra adott válasz függvényében végezhető el az egyéb, szerzői jogilag releváns kérdések vizsgálata.

A szerzői jogi védelem fennállásának megítéléséhez az eljáró tanács elsődlegesen a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (Szt.) alábbi rendelkezéseit vette alapul:

„1. § (3) A szerzői jogi védelem az alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján illeti meg. A védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítéllettől.

1. § (6) Valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek.

7. § (1) Szerzői jogi védelemben részesül a gyűjtemény, ha tartalmának összeválogatása, elrendezése vagy szerkesztése egyéni, eredeti jellegű (gyűjteményes mű). A védelem a gyűjteményes művet megilleti akkor is, ha annak részei, tartalmi elemei nem részesülnek, illetve nem részesülhetnek szerzői jogi védelemben.”

Az eljáró tanács a peres felek közös neve alatt megjelent kiadvány vizsgálata alapján megállapította, összhangban az SZJSZT korábbi gyakorlatával (lásd 22/2003; 04/07/I; 16/07), hogy a kiadvány egésze és annak egyes részei is elérik a szerzői jogi védelem fennállásához szükséges egyéniség és eredetiség szintjét, ezért a kiadvány összességében szerzői jogi védelem alatt áll. E körben az eljáró tanács felhívja a figyelmet arra, hogy az egyéniség-eredetiség követelménye minden alkotás esetében, így a jelenlegi esetben is az alkotás egyedi kifejezőmódja, ha az alkotásban foglalt gondolatok egyéni megjelenítésére tekintettel áll fenn. A szerzői jogi védelem fennállásához tehát nem szükséges (bár természetesen nem is kizárt) az, hogy a műben foglalt gondolatok, elvek újszerűek vagy egyediek legyenek, amennyiben a szerző ezek feldolgozását egyedi módon végzi el.

Ezt azért fontos kiemelni, mert a vizsgált kiadvány tartalmi részei a szerzői jogi védelem szempontjából rendkívül vegyes képet mutatnak: alapvetően a kiadvány pedagógiai-pszichológiai jellegű, tudományos alkotás, amely azonban számos helyen (kiemelkedő szellemi tevékenységet nem tükröző) pusztán esetleírásokat, illetve a pedagógia és a pszichológia területén általánosan használt feladatokat tartalmaz. Itt ismét hangsúlyozni kell, hogy nem a kiadvány tartalma vagy az elkészítéséhez szükséges szaktudás alapozza meg a szerzői jogi védelmet, hanem kizárólag annak formai megjelenése. A kiadvány egyedisége azonban jelen esetben két módon is fennáll: egyrészt a szerzők által alkotott egyéni-eredeti jellegű részek, másrészt a szerkesztő-szerzők által összeválogatott és elrendezett, önmagukban egyéni-eredeti jelleggel nem bíró részek folytán. A kiadvány összességében így az önállóan alkotott mű és a – főként önálló védelemben nem részesülő tartalmi elemek összeválogatásával született – gyűjteményes mű elemeit is magában hordozza.

Mivel a kiadványban a szerzői jogi oltalomban részesülő és oltalmi körön kívül eső részek elválaszthatatlanul összefonódnak, a kiadvány egyes részei tekintetében az eljáró tanács a következő általános megállapításokat teszi:

- nem részesülnek önálló védelemben a kiadvány azon részei, amelyek a pedagógia, illetve a pszichológia területén általánosan alkalmazott módszereket, vizsgálatokat, leírásokat, szerkezeti elrendezéseket tartalmaznak: így pl. az ún. Edtfeldt-teszt, illetve a Dyslexia Prognosztika-teszt mint módszer szerzői jogi szempontból nem védett, védelemben részesülhet ugyanakkor a fenti vizsgálatok, módszerek alapján végzett felmérések eredményének leírása;
- szerzői jogi szempontból védettnek minősül a kiadványban ismertetett programhoz kapcsolódó gondolatok leírása, ugyanakkor maga a program témaköreiben ugyancsak olyan, a kiadvány területén általánosan alkalmazott elemeket, eljárást tartalmaz (mozgásfejlesztés, testsémafejlesztés stb.), amelyek önmagukban nem állnak védelem alatt;
- a fejlesztőprogramban alkalmazott jelzések, rövidítések általános értelmezésüknél fogva (pl. aud. = auditív, verb. = verbális) nem érik el a szerzői jogi védelem szintjéhez szükséges eredetiség szintjét;
- a fejlesztőprogram tagolásában szükségszerűen alkalmazkodik a vizsgálati időszakhoz (a tanévhez), témakörei pedig a vizsgálat területén általánosan alkalmazottak (mozgások, testséma- és percepciófejlesztés), ezért a védelemhez szükséges egyediség szintjét a fejlesztőprogram keretének kialakítási módja nem éri el;
- a fejlesztőprogramban található egyes feladatok egyedileg nem védettek, összeválogatásuk, elrendezésük módja azonban egyéni, eredeti jellegű;
- az egyes fejlesztési területek leírása a védelem feltételül minimálisan szükséges egyéni-eredeti jelleget tartalmazza;
- a mellékletek és függelékek főként összeválogatásukban egyediek.

A szerzőséggel kapcsolatos megállapítások

A kiadvány címlapján annak szerzőjeként mind a felperes, mind az alperes neve fel van tüntetve. A kiadvány egyes részei tekintetében a szerzők személye ugyancsak feltüntetésre került, a peres iratokból kitűnően azonban mindkét fél vitatja nem csupán a közös név alatt megjelenő, de az ellenérdekű fél fejezeteinek szerzőségét is.

A szerzőség véelmére vonatkozó alapvető szabályok az Sztj.-ben a következők:

„4. § (1) *A szerzői jog azt illeti, aki a művet megalkotta (szerző).*

(2) *Szerzői jogi védelem alatt áll – az eredeti mű szerzőjét megillető jogok sérelme nélkül – más szerző művének átdolgozása, feldolgozása vagy fordítása is, ha annak egyéni, eredeti jellege van.*

94/B. § (1) *Az ellenkező bizonyításáig azt kell szerzőnek tekinteni, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették.*”

E szabály értelmében tehát az egyes részek tekintetében szerző(k)nek azt kell tekinteni, akit a vonatkozó résznél szerzőként megjelöltek, kivéve, ha a másik fél kétséget kizáró módon bizonyítani tudja, hogy a szerző nem az adott résznél megjelölt személy. A „Mellékletek”, „Függelék” és „Irodalomjegyzék” résznél a szerző személye nem került feltüntetésre, ezért e részeknél vélelmezhető, hogy a kiadvány címlapján megjelöltek szerint a szerzők e részeket közösen állították össze (vagyis az eredetiség hiányából fakadóan nem alkották, hanem szerkesztették).

Ad 2. Az eljáró tanács szakértői feladatának jellegénél fogva nem tehet általános megállapításokat az alperes védekezésére vonatkozóan. A per tárgyává tett kiadvány tanmenetnek minősíthetősége kérdése szintén kívül esik a szerzői jogi szakértői testület kompetenciáján. Az azonban jelen esetben is megállapítható – függetlenül attól, hogy a kiadvány adott esetben tanmenetnek minősülhet-e vagy sem – hogy amennyiben az alperes a felperes szerzői jogi védelemben részesülő alkotását engedély nélkül átvette vagy átdolgozta önálló néven megjelentetett kiadványában, ez a felhasználás nem minősülhet az Sztj. IV. fejezetében szabályozott szabad felhasználási esetkörnek, mivel ebben az esetben az engedély nélküli felhasználás sérti az eredeti kiadvány társszerzőjének jogos érdekeit.

Ad 3. A szerzőség véelmére vonatkozó, fent hivatkozott szabály figyelembevételével az eljáró tanács e körben azt vizsgálta, hogy a közös kiadványban kizárólag a felperes nevével jegyzett, illetve az alperessel közösen alkotott részek az alperesi önálló kiadványban felhasználásra kerültek-e.

- Az „Előszó” a közös kiadványban „a szerzők” aláírással jelent meg. Az alperesi kiadvány szintén tartalmaz előszót, ez azonban teljes egészében eltér a közös kiadvány hasonló fejezetétől, átvétel itt tehát semmilyen formában nem történt.
- A „Kisiskoláskori tanulási zavarok korrekciója” fejezet szerzőjeként a közös kiadvány a felperest jelöli meg. Ez a fejezet azonban az alperes kiadványában nem került átvételre.

- A „Fejlesztő Program” című fejezet szerzői a közös kiadványban megjelöltek szerint a felperes és az alperes. E fejezet tekintetében az eljáró tanács visszaul az 1. kérdésre adott válaszában elmondottakra:
 - o a fejlesztőprogramban alkalmazott jelzések, rövidítések általános értelmezésük-nél fogva (pl. aud. = auditív, verb. = verbális) nem érik el a szerzői jogi védelem szintjéhez szükséges eredetiség szintjét;
 - o a fejlesztőprogram tagolásában szükségszerűen alkalmazkodik a vizsgálati időszakhoz (a tanévhez), témakörei pedig a vizsgálat területén általánosan alkalmazottak (mozgások, testséma- és percepciófejlesztés), ezért a védelemhez szükséges egyediség szintjét a fejlesztőprogram keretének kialakítási módja nem éri el;
 - o a fejlesztőprogramban található egyes feladatok egyedileg nem védettek, összeválogatásuk, elrendezésük módja azonban egyéni, eredeti jellegű lehet.

A fentiek alapján a közös kiadványban szereplő, feltehetően a felek közös munkája alapján kiválogatott feladatsor, amely a program időszaki ciklusonként meghatározott témaköreit tölti ki, védelmet élvez ugyan, azonban a feladatok a közös kiadványban szerkesztett módon szintén nem kerültek az alperesi kiadványban átvezetésre. Így összességében e fejezetnek csak olyan részei találhatóak meg az alperesi kiadványban, amelyek önmagukban szerzői jogi védelmet az egyéni-eredeti jelleg hiányában nem élveznek.

- A „Mellékletek” című fejezet egyfajta példatár, amely elemeinek szerkesztettségében mutat egyediséget. E fejezet nagyfokú egyezést mutat az alperesi kiadvány „Ötlettár” című részével.
- A „Függelék” fejezet tartalma ugyancsak nagyfokú egyezést mutat mindkét kiadványban, azonban e fejezet részben ugyancsak szerzői jogi védelemben nem részesülő ötleteket, feladatokat tartalmaz, részben szerkesztettségét illetően is felmerül a harmadik személytől történő átvétel lehetősége, mivel e fejezet jelentős része megegyezik a 48-as ügyszámon csatolt, Porkolábné dr. Balogh Katalin neve alatt megjelent „Módszerek a tanulási zavarok csoportos szűrésére és korrekciójára” című tanulmányban foglaltakkal.
- Végül az irodalomjegyzék szintén számos egyezést tartalmaz mindkét kiadványban, ugyanakkor ezek az egyezések inkább a feldolgozott téma jellegéből adódnak (és így feltehetően a vonatkozó szakirodalom jelentős részét felölelik), mintsem tudatos válogatás és szerkesztés eredményeként jöttek volna létre.

Ad 4. Az alperes (új) kiadványát két önálló fejezettel bővítette: „A tanító és a fejlesztő pedagógus feladatmegosztása a tanítási-tanulási folyamatban” és a „Képességfejlesztés a tanítási-tanulási folyamatban” cíművel.

A kérdésre adott válaszhoz a közös kiadvány létrejötte körülményeinek előzetes tisztázása lenne szükséges. Az ún. összekapcsolt művekre vonatkozóan az Sztj. a következőképpen rendelkezik:

„5. § (2) Ha a közös mű részei önállóan is felhasználhatók (összekapcsolt művek), a saját rész tekintetében a szerzői jogok önállóan gyakorolhatók. Az összekapcsolt művekből álló, együtt alkotott közös mű valamely részének más művel való összekapcsolásához az eredeti közös mű valamennyi szerzőjének hozzájárulása szükséges.”

A peres feleknek az eljárás során tett nyilatkozatai a közös mű létrehozásának körülményeit illetően nem egybehangzóak. Abban az esetben ugyanis, ha az eredeti közös művet a szerzők (az abban foglaltakkal egyezően) közös alkotói cél elérése érdekében, együttesen és egymás részére tekintettel hozták létre, vizsgálendő, nem sérti-e a közös mű további hasznosítását az egyik szerzőtárs alkotásának kihagyásával, illetve e részek „pótlásával” született új alkotás. Abban az esetben azonban, ha bizonyítható, hogy az eredeti közös mű önálló részei egymástól függetlenül jöttek létre, és utólagosan, nem a közös alkotás, hanem egyéb cél érdekében kapcsolódtak össze, a saját részek tekintetében a szerzők a továbbiakban önállóan is gyakorolhatják jogaikat – így az önálló rész szerzője saját művét átdolgozhatja, bővítheti stb.

Ad 5. A felperes által beszerzett, K. A. által jegyzett szakvélemény részben szerzői jogi, részben a pszichológia szakterületéhez tartozó megállapításokat tartalmaz. Ez utóbbiak megítélésére – mivel azok szerzői jogi szempontból nem releváns megállapításokat tartalmaznak (pl. ki jogosult pszichológiai szűrési módszereket alkalmazni) – az eljáró tanács nem hivatott. A hivatkozott pszichológiai szűrések és eljárások, illetve azok leírása tekintetében azonban az eljáró tanács álláspontja szerint nem állapítható meg a felperes szerzői jogi védelemben részesülő művének, műrészleteinek átvétele. Kétségtelen ugyanakkor, hogy – mint arra az eljáró tanács már fentebb is rámutatott – az alperesi kiadvány gyakorlatilag szó szerinti átvételt tartalmaz a 48-as ügyszámon csatolt, K. B. neve alatt megjelent „*Módszerek a tanulási zavarok csoportos szűrésére és korrekciójára*” című tanulmányában foglaltakból, amely elsősorban szintén szerkezeti felépítése folytán részesül szerzői jogi védelemben.

Ad 6. és 7. A kérdésre adott választ az eljáró tanács összevonta a 7. kérdésre adott válaszával, mivel a szövegrészek esetleges azonosságán túlmenően a szerzői jogi védelem (és jogsértés) megállapítása annak függvénye, hogy az eredeti szöveg egyéni-eredeti jellege folytán részesül-e szerzői jogi védelemben, és így jogosulatlan felhasználása jogsértésnek minősülhet-e.

Eredeti szöveg (közös kiadvány)	Szövegazonosság (az alperes kiadványa)	Szerzői jogi védelemben részesül	Átvétele megtörtént
Borító és címlap	Igen	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	
Fejlesztőprogram címlapja	Igen	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	
Előkészítés, megfigyelések, mérések	Nem	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	

Október–július	Nem	Feladatok összeválogatása, szerkesztése igen	Nem
Pszichológiai mérések	Igen	Szöveg szerkesztése igen	Igen (eredeti szerző kérdése, l. korábban)
Figyelemvizsgálat	Igen	Szöveg szerkesztése igen	Igen (eredeti szerző kérdése, l. korábban)
Edtfeldt-féle vizsgálat	Igen	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	
DPT	Igen	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	
Kiegészítő mérések	Igen	Szöveg szerkesztése igen	Igen (eredeti szerző kérdése, l. korábban)
Tanulmányi képességvizsgálati és fejlődési lap	Igen	Nem (egyéni-eredeti jelleg hiánya)	

Marácziné dr. Mann Judit, a tanács elnöke

Dr. Gondol Daniella, a tanács előadó tagja

Dr. Munkácsi Péter, a tanács szavazó tagja

* * *

ÁRU CSOMAGOLÁSÁN, REKLÁMJÁN FELHASZNÁLT FOTOGRAFIAI MŰ SZERZŐI JOGDÍJA

SZJSZT-11/09

Magánmegkeresés

A megkereső által feltett kérdések

1. Tekintettel arra, hogy a megkeresés szerinti esetben bevétel a fotó felhasználásával kapcsolatosan nem keletkezik, bevételek a szoftvertermék eladásából származnak, a szoftver árát pedig alapvetően piaci tényezők határozzák meg, ezért indokolt lehet-e a megkeresés szerinti esetben a fényképnek a szóban forgó szoftvertermék csomagolásán, kezdő oldalán, website-ján, különböző webes és nyomtatott hirdetésein háttérképként történő felhasználása esetében a szerzői jogosult és a felhasználó között a szerzői díj meghatározása tekintetében olyan megállapodás megkötése, amely az

- Szjt. 16. § (4) bekezdésében foglalt főszabállyal szemben nem bevételarányos, hanem egyösszegű átalánydíjat határoz meg?
- Amennyiben az Szjt. 16. § (4) bekezdése alapján nem lehetséges a fotó felhasználásával kapcsolatosan bevételt meghatározni, és ezért a jogdíjat nem lehet az Szjt. 16. § (4) bekezdése szerinti elveknek megfelelően kalkulálni, egyetért-e a Tisztelt Szerzői Jogi Szakértő Testület azzal, hogy az Szjt. 3. §-a folytán alkalmazandó Ptk. szerződésekre, illetve szolgáltatásra és ellenszolgáltatásra vonatkozó általános szabályai szerint (Ptk. 200–202. §) a fotó felhasználásáért cserébe járó ellenértéket a piacon általánosan kialakult átalánydíjmértékek alapján lehet meghatározni?
 - A piacon általánosságban elfogadott átalánydíjmértékek szempontjából, a díjmérték meghatározása érdekében egyetért-e a Tisztelt Szakértő Testület azzal, hogy támpontként a HUNGART Vizualis Művészek Közös Jogkezelő Társasága Egyesület általános díjszabása (www.hungart.org) borítókkal, ábrahordozókkal, arculati elemek másodfelhasználásával, illetve reklám- és dekorációs reprodukcióival kapcsolatos táblázataiban, leírásaiban szereplő díjmértékekből célszerű kiindulni?

Az eljáró tanács szakvéleménye a megkereső által feltett kérdésekre

Az eljáró tanácsnak a megkeresés értelmében nem feladata az áru csomagolásán, reklámján felhasznált fotóról megállapítani, hogy az szerzői jogi védelem alatt álló alkotás-e, s az sem, hogy annak felhasználása jogszerűen történt-e. A kérdések kizárólag arra vonatkoznak, hogy amennyiben szerzői jogi védelem alatt álló mű került felhasználásra, annak szerzői jogdíját, indokolt ellenértékét milyen elvek alapján lehet meghatározni.

Ad. 1. A szerzői jogról szóló 1999. évi törvény (a továbbiakban: Szjt.) 16. § (4) bekezdése értelmében „Ha e törvény másképp nem rendelkezik, a szerzőt a mű felhasználására adott engedély fejében díjazás illeti meg, amelynek – eltérő megállapodás hiányában – a felhasználáshoz kapcsolódó bevétellel kell arányban állnia. ...”

Ez a rendelkezés az általános szabály, és álláspontunk szerint a jelen esetben is alkalmazható és alkalmazandó. Természetesen a fotó felhasználása a borítón s egyéb reklámfelületeken történt, így azt a bevételt kellene megállapítani – és ahhoz arányosítani a szerzői jogdíjat – ami ezekhez a felhasználási módokhoz kapcsolódik, és nem a becsomagolt és reklámozott áru eladásához. Tekintettel arra, hogy a fotó felhasználásához kapcsolódóan a bevétel külön nem állapítható meg, nem marad más megoldás, mint az átalánydíjban történő megállapodás.

Az a jogdíjszámítási megoldás, mely szerint a szoftver eladásából származó bevételek alapján történjen meg a fotó felhasználása után járó jogdíj megállapítása, az Szjt. háttér-
szabályába, a Polgári Törvénykönyv 201. § (2) bekezdésébe ütközne, ugyanis egyértelműen megállapítható lenne a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnően nagy értékkülönbség.

Az eljáró tanács álláspontja tehát az, hogy fotó borítón és egyéb reklámfelületeken történő felhasználása után az egyösszegű átalánydíj megállapítása az ok- és célszerű megoldás, amint az a felek között is kialakulni látszik.

Természetesen elméletileg lehetséges lenne a borító esetében az eladott darabszámokhoz kapcsolódóan a jogdíj megállapítása (a borítón és a futtatott szoftver kezdő oldalán történő felhasználásra vonatkozóan), illetve a szoftverrel kapcsolatos webes megjelenések esetében egy felhasználási időtartamhoz kötött megállapodás, de ez mindkét fél számára bonyolult elszámolással járna, s a vita ugyanúgy fennállna, hogy mennyi legyen az egy-egy eladott darabra eső jogdíj, illetve a webes felhasználásnak mi legyen a díjtétele.

Ad. 2. Az eljáró tanács az 1. pontban gyakorlatilag megadta a választ erre a kérdésre is, mely szerint jogszerű és életszerű megoldás a fotó felhasználásáért járó ellenértéknek a piacon általánosan kialakult átalánydíjmértékek alapján történő meghatározása.

Összehasonlításként megemlítjük az alkalmazott grafika területén ismeretes ún. arculattervezés esetét, ahol egy adott cégnek kialakítják a vizuális megjelenését, elkészíti a grafikus az erre vonatkozó koncepciót, majd a konkrét terveket a cégfeliratra, emblémára, plakát-ra, levélpapírra stb. Ez esetben is lehetetlen megállapítani, hogy ezen művek felhasználása során milyen bevételre tesz szert a felhasználó, s így nem marad más lehetőség, mint az átalánydíjas megállapodás.

Idézzük a Szerzői jogi törvény magyarázata c. kiadványból (Complex Kiadó Kft., 2006) dr. Gyertyánfy Péternek a 16. § (4) bekezdéséhez fűzött magyarázata egy mondatát: „*A szabály persze nem abszolút: eltérő megállapodás mindenütt indokolt lehet, ahol a bevétellel arányosítás gyakorlati okokból nem vihető keresztül (pl. illusztráció felhasználása könyvben, antológia, tudományos cikk), vagy ahol a mű felhasználása a bevételhez vezető szolgáltatásnak csak kiegészítő része (pl. gépi háttérzene szolgáltatása étteremben, üzletben).*”

Ad. 3. A HUNGART díjszabása valóban általánosan használt a már egyszer nyilvánosságra hozott képző-, ipar- és fotóművészeti alkotás bármely további jogszerű felhasználása esetén.

A jelen esetben azonban nem ismert az eljáró tanács előtt a jogeset minden részlete, s a beadványból inkább az tűnik ki, hogy a fotós egy céggel történt megállapodás alapján, megrendelésre készítette el a művet, s végül nem az a cég használta fel azt, hanem továbbadta a megkeresőnek anélkül, hogy felhasználta volna. Álláspontunk szerint tehát inkább az első felhasználás esetéről van szó, s nem a jogszerű változatlan másodfelhasználásról.

Ez esetben is megkísérlünk támpontot nyújtani, ugyanis az alkalmazott grafika és fotó területén az ilyen típusú alkotásoknál – azaz egy céghez vagy áruhoz szorosan kötődő grafika vagy fotó esetében – a felhasználók korlátlan és kizárólagos felhasználási jogban szoktak az alkotókkal megállapodni. Ez pedig az egyszeri felhasználásokra kialakított díjtételek duplája vagy esetleg többszöröse.

E gyakorlatot a ma már hatályon kívül lévő, az alkalmazott grafikai művek felhasználási szerződéseinek feltételeiről és a szerzői díjról szóló 6/1970. (VI. 24.) MM rendelet 8. § (2) bekezdése alapozta meg, mely szerint a szerzői díj a rendelet mellékletében meghatározott díjtétel felső határát meghaladó összegben, de legfeljebb annak kétszeresében is meghatározható volt, ha a szerződés szerint a felhasználó határozatlan időtartamra szerzett kizárólagos felhasználási jogot.

A fentiek szerint a HUNGART díjszabásának egyes díjtételei jelenthetnek kiindulási alapot, de amennyiben jól értelmezzük a tényállást, úgy ezen tételek – mint egyszeri felhasználásokra fizetendő jogdíj – szorzatával közelíthető a fizetendő jogdíj, tekintettel arra is, hogy a jelen fotók az eladásra kínált szoftvernek mintegy a logójaként is szolgálnak, annak sikeres forgalmazásához hozzájárulnak.

Dr. Debreczenyi Ferenc, a tanács elnöke
Dr. Györi Erzsébet, a tanács előadó tagja
Koncz Zsuzsa, a tanács szavazó tagja

Válogatta és összeállította: dr. Kiss Zoltán